

20192684189

МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРУД И СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА

Врз основа на член 126 став 2 од Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 104/19 и 146/19), министерот за труд и социјална политика донесе

ПРАВИЛНИК ЗА ПОБЛИСКИТЕ КРИТЕРИУМИ ЗА ИЗБОР НА ЗГРИЖУВАЧКО СЕМЕЈСТВО, ВИДОТ И БРОЈОТ НА КОРИСНИЦИТЕ КОИ МОЖАТ ДА СЕ СМЕСТАТ ВО ЕДНО ЗГРИЖУВАЧКО СЕМЕЈСТВО И СТАНДАРДИТЕ ЗА ДАВАЊЕ НА УСЛУГАТА СПОРЕД ВИДОТ НА ЗГРИЖУВАЊЕТО

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат поблиските критериуми за избор на згрижувачко семејство, видот и бројот на корисниците кои можат да се сместат во едно згрижувачко семејство и стандардите за давање на услугата според видот на згрижувањето.

Цел на згрижување во семејство

Член 2

Згрижување во семејство опфаќа основна заштита и 24-часовна грижа за деца и возрасни лица кои немаат свое семејство или немаат услови за живот во сопственото семејство.

Критериуми за избор на згрижувачко семејство

Член 3

Критериуми за избор на згрижувачко семејство се:

- возраст,
- здравствена состојба,
- подобност,
- материјални услови,
- станбени услови и
- обука на згрижувачите.

Згрижувач може да биде само лице кое е полнолетно. Разликата во возраста меѓу згрижувачот и сместеното лице треба да е најмалку 18 и најмногу 50 години. По исклучок, определената разлика во возраста меѓу згрижувачот и сместеното лице не се однесува доколку детето е сместено во роднинско згрижувачко семејство или доколку тоа е во интерес на детето, односно возрасното лице.

При изборот на згрижувачко семејство се зема во предвид општата здравствена состојба на подносителот на барањето и на сите членови на семејството.

При изборот на згрижувачкото семејство подобноста на подносителот на барањето и на сите членови на семејството се утврдува од страна на Центарот за поддршка на згрижувачки семејства, кој за тоа доставува извештај до надлежниот центар за социјална работа.

При изборот на згрижувачкото семејство се земаат во предвид приходите на семејството, кои се остварени по сите основи во последните три месеци пред поднесување на барањето и кои треба да се поголеми од утврдениот износ на правото на гарантиран минимален приход.

Станбениот простор и опремата во згрижувачкото семејство треба да одговара на просечна опременост на стан на семејство, согласно бројот на членовите во семејството.

Подготовката, проценката и обуката на згрижувачкото семејство се спроведува од страна на Центарот за поддршка на згрижувачки семејства.

Член 4

Згрижувачките семејства заради давање на услугата специјализирано згрижување, добиваат специјализирана обука за згрижување на:

- дете жртва на семејно насилство,
- дете во ризик,
- дете во судир со законот,
- дете или лице со попреченост.

Згрижувачките семејства заради давање на услугата роднинско згрижување добиваат обука, поддршка и надзор како и згрижувачките семејства кои ја даваат услугата општо згрижување.

Вид и број на корисници кои можат да се сместат во едно згрижувачко семејство

Член 5

Видот и бројот на корисниците кои можат да се сместат во едно згрижувачко семејство, зависи од индивидуалните потреби на корисникот, неговата возраст и потребите за згрижување, условите и можностите за грижа во згрижувачкото семејство.

Во едно згрижувачко семејство може да бидат згрижени најмногу:

- пет деца без родители или родителска грижа,
- едно дете во ризик,
- едно дете во судир со законот,
- едно дете жртва на семејно насилство,
- две деца или лица со попреченост или
- три стари лица.

По исклучок од став 2 алинеи 2, 3, 4 и 5 на овој член, во едно згрижувачко семејство можат да бидат сместени најмногу пет лица, ако истите се браќа и сестри.

Стандарди за давање на услугата згрижување

Член 6

Центарот за социјална работа го сместува лицето во згрижувачко семејство како мерка на заштита кога тоа е во негов најдобар интерес.

Сместувањето на лицето во згрижувачко семејство е во најдобар интерес на лицето доколку е во согласност со неговите потреби за безбедна средина, емоционален и социјален развој, здравствена заштита, воспитание и образование, придонесува за надминување на пречките во развојот на лицето и обезбедува континуитет на односите со семејството на потекло и други лица важни за лицето.

Член 7

За остварување на најдобриот интерес на лицето сместено во згрижувачко семејство, се применуваат следниве стандарди:

- 1) изборот на згрижувачко семејство се прави во согласност со желбите и ставовите на лицето и во согласност со неговата возраст и можноста да го изрази своето мислење;
- 2) изборот на згрижувачко семејство се прави од кругот на роднините или од згрижувачки семејства кои ги исполнуваат условите за згрижување во согласност со овој правилник;

3) изборот на згрижувачко семејство се прави првенствено во средината на потеклото на лицето;

4) браќа и сестри се сместуваат во исто згрижувачко семејство доколку постои можност за тоа;

5) лицето кое се згрижува се подготвува за сместување во згрижувачко семејство, враќање во биолошко семејство, промена на обликот на заштита и социјална интеграција или осамостојување;

6) развојот на лицето во згрижувачкото семејство се следи континуирано преку увид во згрижувачко семејство, најмалку еднаш квартално, а поинтензивно за време на периодот на прилагодување на лицето во згрижувачко семејство;

7) за лицето кое се згрижува, Центарот за поддршка на згрижувачки семејства, изработува план за поддршка на корисникот и мерки за заштита на корисникот во згрижувачко семејство, чие спроведување се проверува двапати годишно;

8) на лицето и на згрижувачкото семејство им се обезбедуваат различни видови поддршка во согласност со нивните потреби;

9) проверка на подобноста на згрижувачкото семејство се спроведува еднаш годишно, а во кризни ситуации веднаш по промената што предизвика криза;

10) подготовката, оценката и обуката на згрижувачкото семејство се врши во согласност со програма одобрена од Заводот за социјални дејности;

11) континуирани обуки за згрижувачките семејства, се спроведуваат во траење од најмалку 10 часа годишно, со цел зајакнување на компетенциите за згрижување;

12) континуирани обуки се спроведуваат за стручните работници во Центарот за поддршка на згрижувачки семејства најмалку еднаш годишно, во траење од 10 часа, со цел зајакнување на професионалните компетенции.

Стандарди во однос на просторот и опремата во згрижувачкото семејство

Член 8

Станбениот простор на сместеното лице треба да овозможи заеднички живот со лицето како со рамноправен член на згрижувачкото семејство.

Станбениот простор на згрижувачкото семејство треба да се наоѓа во населено место или во негова близина, со приклучок на електрична и телефонска инсталација, водоводна и канализациона мрежа.

Структурата и површината на станбениот простор треба да ги задоволи потребите на сите членови на семејството и треба да има: соба за дневен престој, простор за спиење, бања, кујна и трпезарија.

Член 9

Просторот за лицето во згрижувачко семејство треба:

1) да има посебна просторија или да сподели просторија со друго згрижено лице, која има најмалку 5 м² површина по лице;

2) да има посебен кревет за лице, во согласност со возраста и потребите на лицето;

3) да има грејни тела;

4) за лице со попреченост да е прилагоден на неговите потреби во однос на пристапот, креветите, опремата, потрошен материјал и друго;

5) да биде опремен во согласност со неговата возраст, специфични потреби и интереси на лицето, со негово активно учество во опремувањето.

Стандарди за задоволување на потребите на лицето

Член 10

Згрижувачкото семејство на сместеното лице му обезбедува соодветна исхрана, во зависност од неговата возраст, здравје и потреби.

Член 11

Згрижувачкото семејство се грижи за здравјето на лицето преку:

- 1) редовно вакцинирање;
- 2) редовни проверки на здравјето на лицето со периодични прегледи кај соодветниот лекар и стоматолог;
- 3) обезбедуваат редовни проверки на здравјето на лицето со здравствени проблеми кај соодветен специјалист лекар и соодветни здравствени третмани и рехабилитација;
- 4) обезбедување на потребните лекови за третман на лицето и ортопедски помагала;
- 5) обезбедување соодветна грижа за лицето за време на болест.

Здравствената заштита по однос на дополнителни специјалистички здравствени прегледи и испитувања на лицето, згрижувачот ја обезбедува во соработка со стручниот работник од Центарот за социјална работа, а на товар на Центарот.

Член 12

Згрижувачкото семејство треба да обезбеди облека и обувки за сместеното лице, во согласност со возраста на лицето и со негово учество во изборот.

Згрижувачкото семејство за сместеното лице треба да обезбеди предмети за лична употреба - лична хигиена во согласност со возраста и полот.

Член 13

Лицето во згрижувачко семејство, во согласност со возраста и потребите, треба да ги има сите услови за да ги задоволи воспитно-образовните потреби, како и потребите од областа на културните, забавните и спортско-рекреативните активности.

Стандарди за процесот на згрижување

Член 14

За згрижување на лице во згрижувачко семејство, Центарот за социјална работа ги презема следниве работи:

- 1) обезбедува потребна документација за лицето кое треба да се згрижи;
- 2) изготвува проценка на потребата на лицето за згрижување;
- 3) изготвува план за индивидуална работа со корисник;
- 4) склучува договор со згрижувачот за згрижување на лице, и
- 5) донесува решение за сместување на лице во згрижувачко семејство.

Центарот за социјална работа ја доставува личната и стручната документација за лицето кое треба да се згрижи до Центарот за поддршка на згрижувачки семејства.

За згрижување на лице во згрижувачко семејство, Центарот за поддршка на згрижувачки семејства ги презема следниве работи:

- 1) врши популаризирање на згрижувањето, дефинирање на потребите за згрижување и информирање на кандидатите за згрижувањето;
- 2) врши проценка на општата подобност на потенцијалните згрижувачи преку интервју и увид во домот;
- 3) ја спроведува Програмата за подготовка, проценка и обука на потенцијалните згрижувачи;

- 4) изготвува извештај со мислење за општата подобност на потенцијалните згрижувачи;
- 5) издава сертификат за помината обука на потенцијалните згрижувачите;
- 6) го следи и врши увид во постигнување на целта на згрижување;
- 7) дава поддршка за згрижувачкото семејство за време на згрижување.

Од страна на Центарот за социјална работа во соработка со Центарот за поддршка на згрижувачки семејства се врши:

- 1) избор на згрижувачко семејство за лицето кое треба да се смести;
- 2) подготовка на лицето и на згрижувачкото семејство за сместување на лицето во згрижувачкото семејство;
- 3) изработка и усвојување на план за поддршка на корисникот и мерки за заштита на корисникот во згрижувачко семејство;
- 4) подготвување на лицето за враќање во биолошко семејство, промена на обликот на заштита или осамостојување.

Член 15

Потребата за згрижување на лицето се утврдува од страна на Центарот за социјална работа преку проценка на:

- 1) условите во кои живее лицето и степенот на изложеност на ризик;
- 2) индивидуалните карактеристики и потреби на лицето.

Член 16

Проценката на условите во кои живее лицето вклучува:

- 1) потенцијали и ризици на семејството за развој на лицето и можности за поддршка на семејството за надминување на кризни ситуации и јакнење на родителските потенцијали;
- 2) способности и можности на родителите, роднините или други лица за задоволување на потребите на лицето во однос на примарната здравствена заштита и здравје, безбедност, воспитување, образование, интелектуален, социјален и емоционален развој, зрелост и независност на лицето, во согласност со возраста и индивидуални потенцијали на лицето;
- 3) постоење основни средства за задоволување на потребите на лицето;
- 4) структурата на згрижувачкото семејство и неговата интеграција во социјалното опкружување;
- 5) социо-економски услови во кои живее семејството на лицето;
- 6) планирање на должината на престој во згрижувачко семејство на лицето и можностите за враќање во биолошкото семејство.

Член 17

Индивидуалните карактеристики и потреби на лицето се проценуваат во однос на:

- 1) лични карактеристики на лицето и развојни потреби-физички и емоционален развој, здравствена состојба на лицето, однесување, идентитет, вклученост во општеството, вештини на лицето и специфични потреби поврзани со неговиот развој и севкупните развојни потенцијали на лицето;
- 2) претходните искуства во развојот, последиците и потребите на лицето во однос на тие искуства;
- 3) воспитување и образование на лицето, неговите интереси, достигнувања и недостатоци.

Стандарди за изборот на згрижувачко семејство за лицето

Член 18

Центарот за социјална работа во соработка со Центарот за поддршка на згрижувачки семејства го прави изборот на згрижувачко семејство за лицето кое треба да се згрижи, преку анализа на индивидуалните карактеристики на лицето и неговите потреби и карактеристиките на згрижувачкото семејство и избира згрижувачко семејство што може најдобро да ги задоволи потребите на лицето додека има потреба за згрижување.

Изборот на згрижувачко семејство се прави на територијата каде живее лицето или во непосредна близина.

Ако изборот на згрижувачко семејство не може да се направи на територијата каде живее лицето или е во најдобар интерес на лицето да биде сместено во семејство надвор од местото каде што живее, изборот на згрижувачкото семејство се прави надвор од местото на живеење на лицето.

Член 19

При избор на згрижувачко семејство, се вршат консултации со стручните работници на Центарот за поддршка на згрижувачки семејства, родители и старатели, како и со лицето согласно неговата возраст и можноста да го изрази своето мислење.

Член 20

При избор на соодветно згрижувачко семејство, потребно е згрижувачкото семејство да:

- 1) одговара на целите на заштитата на децата, според нејзините тековни и долгорочни потреби;
- 2) ги исполнува барањата во однос на возрасната разлика помеѓу лицето и згрижувачот;
- 3) ги исполнува стандардите утврдени со овој правилник во однос на просторот и опремата за лицето;
- 4) живее во околина што има соодветни ресурси за задоволување на развојните и специфичните потреби на лицето;
- 5) живее во околина што овозможува зачувување на воспоставените односи на лицето со роднини и други блиски лица;
- 6) обезбеди грижа и зачувување на личниот, семејниот и националниот идентитет на лицето;
- 7) одговара на потребите на лицето во согласност со етничкото потекло, возраст, пол, едукативни и други потреби;
- 8) има посебен капацитет и мотивација да ги задоволи потребите на дете кое има сериозни здравствени или пречки во развојот.

Стандарди за заштита на лицето во згрижувачко семејство

Член 21

Планирањето на услуги и мерки за заштита на лицето во згрижувачко семејство вклучува дефинирање на индивидуалните потреби на лицето и згрижувачкото семејство, поттик за реализирање на потенцијалот на лицето, како и утврдување и прецизирање на сите активности и интервенции за решавање на можни проблеми со кои се соочуваат лицето и згрижувачкото семејство, со цел нивно навремено надминување и создавање услови за оптимален развој на лицето.

Врз основа на планот за индивидуална работа со корисник и во соработка со Центарот за социјална работа од страна на Центарот за поддршка на згрижувачки семејства се донесува план за поддршка на корисникот и мерки за заштита на корисникот во згрижувачко семејство.

Член 22

Покрај стручните работници од Центарот за социјална работа и Центарот за поддршка на згрижувачки семејства од член 21 став 2 од овој правилник, во подготовката на планот за поддршка на корисникот и мерки за заштита на корисникот во згрижувачко семејство се вклучуваат и:

- 1) лицето кое е во згрижувачко семејство, во согласност со неговата возраст и когнитивниот капацитет;
- 2) биолошките родители на лицето, другите членови на семејството;
- 3) старателот на лицето, поранешните згрижувачи и други значајни лица во животот на лицето;
- 4) претставници на други институции релевантни за задоволување на потребите на лицето.

Член 23

Планот за индивидуална работа со корисник треба да ги опфати следниве области:

- 1) подготовка на лицето и згрижувачкото семејство;
- 2) взаемно прилагодување на лицето и на згрижувачкото семејство;
- 3) јакнење на биолошкото семејство и обезбедување на континуитет во односите;
- 4) подготовка за напуштање на заштитата.

Подготовка на лицето и згрижувачкото семејство опфаќа:

1) активности за подготовка на лицето и згрижувачкото семејство, кои вклучуваат информирање на лицето за избраното згрижувачко семејство, обезбедување на информации за семејството со цел да се подготви за запознавање со семејството и изразување на мислењето на лицето, определување на местото на контакт и следење и проценка;

2) активности насочени кон подготовка на околината од која лицето го напушта и подготвува околината во која доаѓа;

3) лица кои ќе учествуваат во спроведувањето на подготовките, лица кои ќе ги следат средбите на лицето и згрижувачкото семејство и ќе го известуваат надлежниот Центар за социјална работа за резултатите од подготовката и лицата кои ќе реализираат премин на лицето во згрижувачкото семејство;

4) активности за обезбедување на потребната документација за лицето и соодветна опрема и потребните материјални ресурси.

Взаемно прилагодување на лицето и на згрижувачкото семејство опфаќа:

1) активности за поддршка на лицето и згрижувачкото семејство во периодот на прилагодување поврзани со информации и помош при прилагодување едни на други, воспоставување меѓусебна доверба и прифаќање и интегрирање на лицето во семејната средина;

2) лица кои ќе поддржат и следат взаемно прилагодување;

3) динамика на увиди и проценка на резултатите од заштитата на лицата;

4) известување до Центарот за социјална работа за резултатите од взаемно прилагодување на лицето и членовите на згрижувачкото семејство.

Јакнење на биолошкото семејство за преземање на грижата за лицето предвидува активности, и тоа:

- 1) активности за јакнење на родителските компетенции;

- 2) активности за унапредување на животните услови во семејството;
- 3) активности за зајакнување на животните вештини на родителите и други членови на семејството;
- 4) активности за зајакнување на социјалните вештини на родителите и други членови на семејството;
- 5) активности за зајакнување на професионалните вештини на родителите за вработување и финансиска одржливост на семејството;
- 6) активности за поддршка на процесот на вработување.

Подготовката на лицето во згрижувачко семејство за напуштање на заштитата се однесува на:

- 1) стекнатите социјални вештини на личноста и степенот на независност за независен живот;
- 2) областите на живот во кои се препознаваат слабостите и недоволната независност на личноста и услугите потребни за подготовка на независен живот;
- 3) плановите на личноста во однос на вработување, домување, почетни средства за започнување на независен живот и услуги за поддршка и помош при спроведување на планови;
- 4) лицата одговорни за спроведување на планот, потребни средства и рокови за реализација на планираните активности.

Член 24

Планот за поддршка на корисникот и мерки за заштита на корисникот во згрижувачко семејство се подготвува врз основа на следниве информации и податоци:

- 1) лични информации за лицето, семејството на потекло, карактеристиките на лицето, неговите јаки страни и ризици и услугите потребни за оптимален развој на лицето;
- 2) податоци за здравјето на лицето, здравствените установи во кои тој се лекува, тековните терапии и третмани, имунизацијата и услугите потребни за зачувување и подобрување на здравјето на лицето;
- 3) информации за воспитување и образование на лицето, неуспеси, како и услуги за постигнување на воспитно-образовни достигнувања во согласност со потенцијалот на лицето;
- 4) информации за психолошкиот развој на лицето, особено емоционалните и социјалните и услугите потребни за надминување на тешкотиите и проблемите со развојот на лицето;
- 5) информации за искуството на запоставување и злоупотреба и услуги потребни за надминување на последиците од ваквото искуство;
- 6) форми на поддршка на лицето и згрижувачкото семејство за негување на идентитетот на лицето и како да се одржи контакт со семејството на потекло и други значајни лица во животот на лицето;
- 7) лица одговорни за спроведување на планот за поддршка на корисникот и мерки за заштита на корисникот во згрижувачко семејство, со јасно дефинирани рокови, како и рокови за проценка на резултатите.

Стандарди за следење и проценка на работата на згрижувачкото семејство

Член 25

Следење и проценка во згрижувачкото семејство е збир на континуирани активности за проценка на целта на згрижување, со оглед на тековните потреби и промени во згрижувачкото семејство со цел реализирање на планот за поддршка на корисникот и мерки за заштита на корисникот во згрижувачко семејство, односно утврдување на степенот на задоволување на потребите на лицето од страна на згрижувачкото семејство.

Следењето на функционирањето на згрижувачкото семејство има за цел да му обезбеди на лицето во згрижувачкото семејство доволно стимулативни услови што ќе го поддржат неговиот развој во согласност со неговите индивидуални потреби и потенцијали.

Член 26

Стручните работници од Центарот за поддршка на згрижувачки семејства го следат постигнувањето на целта на згрижување и исполнување на стандардите за заштита на лицето во згрижувачкото семејство преку:

- 1) преглед на условите за живеење на лицето за време на посетата на згрижувачкото семејство, еднаш неделно за време на периодот на взаемно прилагодување и за време на згрижувањето најмалку еднаш квартално;
- 2) разговор со згрижувачите и други членови на згрижувачкото семејство;
- 3) посебно интервју со лицето за згрижување и непосреден увид во состојбите во кои живее лицето;
- 4) контакти со лицето по телефон и состаноци во просториите на Центарот за поддршка на згрижувачки семејства или на друго место;
- 5) собирање релевантни информации од други институции чии услуги ги користи лицето и згрижувачкото семејство;
- 6) состаноци во училиштето каде учи детето;
- 7) контакти со други лица кои се значајни за лицето.

Член 27

За време на следењето на згрижувачкото семејство и увидот во исполнувањето на стандардите за заштита на лицето во згрижувачкото семејство, стручниот работник од Центарот за поддршка на згрижувачки семејства врши проценка на задоволување на потребите на лицето во врска со:

- 1) сигурноста и безбедност на лицето во згрижувачкото семејство;
- 2) здравјето на лицето;
- 3) емоционалниот развој на лицето и степенот на интеграција во згрижувачкото семејство;
- 4) воспитување и едукација на лицето;
- 5) социјално однесување на лицето и интеграција во социјалното окружување;
- 6) негување на идентитетот на лицето и одржување на врски со семејството на потекло и значајни лица;
- 7) независност на лицето и развој на животни вештини;
- 8) остварување на правата на лицето.

Член 28

Средствата наменети за поддршка на лицето се трошат за:

- 1) опремување и уредување на просторот за лицето;
- 2) обезбедување на здравствена заштита и правилна исхрана на лицето;
- 3) набавка на облека, обувки, производи за лична хигиена и задоволување на личните потреби;
- 4) обезбедување учебници и училишни материјали;
- 5) учество на лицето во екскурзии, рекреативно учење и закрепнување, дипломирање и други права;
- 6) џепарлак за лицето;
- 7) остварување на други потреби на лицето.

Член 29

Поддршката на лицето и на згрижувачкото семејство е континуирана активност која директно одговара на утврдените потреби на лицето и на згрижувачкото семејство, со цел исполнување на задачите на планот за заштита на лицата, зајакнување на компетенциите на згрижувачкото семејство и задоволување на специфичните потреби на лицето.

Поддршката се заснова на принципите на почитување на мислењата на лицето, биолошките членови на семејството, членовите на згрижувачкото семејство, односно реализирање на соработка помеѓу стручните лица и згрижувачите и заедничката одговорност за развојот на лицето.

Поддршката вклучува:

- 1) советодавни услуги;
- 2) материјална поддршка;
- 3) психо-социјална поддршка;
- 4) едукативни програми за подобрување на компетенциите на згрижувачите за поддршка на развојот на децата;
- 5) индивидуална поддршка за лицето и згрижувачкото семејство и работа за надминување на проблемите;
- 6) координирање на мрежата за социјална поддршка за деца и згрижувачки семејства;
- 7) други форми на поддршка според потребите на лицето и на згрижувачкото семејство.

Член 30

Стручниот работник од Центарот за поддршка на згрижувачки семејства ја интензивира својата поддршка во кризни ситуации и или во период на подготовка на детето за училиште, избор на средно училиште, како и во периодот на осамостојување на лицето.

Стручниот работник за згрижување обезбедува посебна поддршка на семејствата кои згрижуваат деца во ризик, децата со посебни таленти и лица со попреченост.

Преодна и завршна одредба

Член 31

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за критериумите за избор на згрижувачко семејство, видот и бројот на корисниците кои можат да се сместат во едно згрижувачко семејство и видот и обемот на услугите во социјална заштита што му се обезбедуваат на сместеното лице („Службен весник на Република Македонија” бр. 15/13).

Член 32

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Бр. 10-9800/1
24 декември 2019 година
Скопје

Министер за труд
и социјална политика,
Мила Царовска, с.р.